

Christianizace Evropy (jaro 2018)

Irsko a iroskotské misie

Irsko

- první christianizovaná země Evropy mimo Římské imperium
- absence křesťanských mučedníků
- christianizace spojená s mnišským hnutím
- vysoká míra tolerance vůči pohanské kultuře

Počátky křesťanství

- 1.-2. století - obchod s Římany (Tacitus, Klaudios Ptolemaios)
- 4. století - otrokářské nájezdy do Británie
- 5. století útočiště Galů před Germány a Huny;
- „poznání Mojžíše a proroků“ v Irsku (sv. Jeroným);
- iniciace misií z Říma (galský biskup Palladius) a Británie (světci Ciaran, Declan, Ibar, Ailbe aj.)

sv. Patrik – „magister Scottorum“ (zemřel 461 nebo kolem 492)

- st. ir. Patraic, původně římské jméno Patricius
- romanizovaný Brit ze západní Británie (asi z oblasti Carlisle do 7. století britské království Rheged)
- autobiografie součástí spisů *Confessio* + *Epistola ad Corotici subditos*

- 401 unesen Iry
- kolem 407 útěk (hlas ve snu „tvá loď je připravena“)
- 407-432 návštěva klášterů jižní Galie + Říma
- 432 návrat do Irska (hlasy Irů ve snu: „přijď a dále mezi námi pobývej“)

- královské sídlo Ard Macha (Armagh) + západ (hrabství Mayo a okolí)
- pokřtil „tisíce lidí“ a „všude světil kněze“
- mobilita, asketická skromnost, odmítání světských darů, mužské i ženské kláštery
- ortodoxní organizace biskupství
- boj proti válčnictví, otrokářství a pohanství (idoly, kult slunce, konzumace obětních jídel)

- “[K]aždý den jsem připraven, že budu zavražděn, zrazen, uvržen do otroctví – že se mi může stát cokoli. Ale pro sliby nebes se žádné z těchto věcí nebojím, neboť jsem se vydal do rukou Boha všemohoucího” (sv. Patrik, *Confessio*)

Irský monasticismus

- inspirace: sv. Martin (asi 315-397) – šíření monasticismu v severní Galii
- sv. Patrik – pozitivní vztah k askezi i učenosti – zakládal smíšené kláštery
- „zelené“ vs. „rudé“ mučednictví – do pustiny kvůli studiu, askezi a kontemplaci;
- kláštery - centra vzdělanosti a umění + cíle poutí (irské Kildare + Glendalough, britská Iona);
- sv. Kolumbán starší - „bílý mučednictví“ a idea „peregrinatio pro Christo“;
- izolace od kontinentu: 1) starý výpočet Velikonoc, 2) jiná tonzura, 3) zjednodušení obřadu křtu a biskupské konsekrace

sv. Brigid z Kildare (asi 453-asi 525)

- dcera irského krále + Patrikova konvertitka
- smíšený klášter v Kildare (Cill Dara “Církev dubu”)
- možná christianizovaná bohyně Brigid (dcera Dagdy - „Kmen bohyně Dany”)
- svátek počátkem jara (1. únor - Imbolc) + věčný oheň

KILDARE ABBEY

sv. Kolumba (521-597)

- princ z kmene Conaill (hrabství Donegal) + klan Uí Neill,
- původně Crimthann „Liška“ – později přezdívka Columcille „Holubice církve“
- zakládání klášterů (do 41 let založil 41, první v Derry);
- 561- exkomunikace po bitvě proti králi Diarmaitovi (zabil K. mnicha a nechal jej vrátit kopii žaltáře kostelu sv. Finiana)
- průkopník “bílého mučednictví” - opuštění „všeho milovaného“

- 563 - odjezd z Irska do Skotska (království Dál Riada)
- založení Iony - limit 150 mnichů, vždy 12+1 mnich odchází zakládat další klášter;
- iniciace misie u Piktů
- jeden z „bílých mučedníků“ i sv. Brendan – plavba na západ (Island – Grónsko – Kanada)

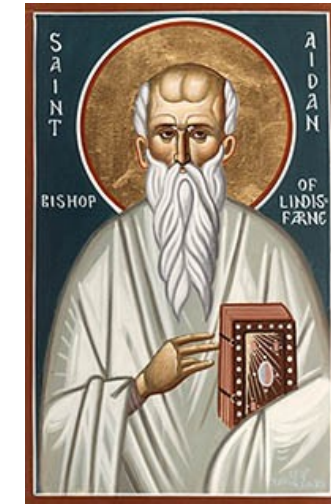
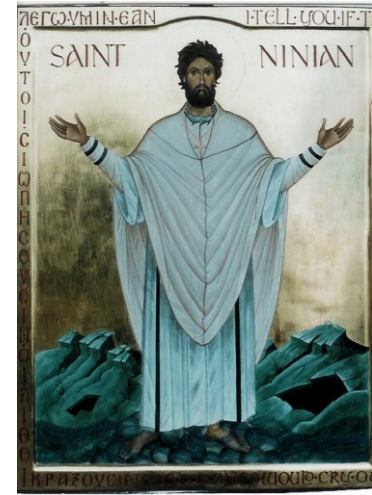
Kolumba u pevnosti piktského krále Bridea

Mniši sv. Brendana večeří na hřbetě velryby

Irské misie v Británii

- sv. Ninian (zemřel asi 432) – romanizovaný Brit - misie mezi jižními Pikty
- sv. Kolumba - 593 založení Iony

- 600-800 - expanze irských mnichů:

- 1) na Orkneje, Shetlandy, Faerské ostrovy, Island;
- 2) do celé Británie (včetně Východní Anglie, Wessexu, Sussexu)

- sv. Aidan - 634 z Iony na pozvání krále Oswalda do Northumbrie
- založení kláštera na ostrově Lindisfarne
- misijní působení z Northumbrie na sousední království Východní Anglie a Essex (aktivní roli králové Edwin a Oswy);
- 664 – synoda v klášteře Whitby – kontroverze mezi římskými a irskými zvyklostmi (Velikonoce, tonsura, svěcení, křest)
- 710 - piktský král Naitan nařizuje přijetí římských zvyklostí v celém království;

Insula sanctorum - Insula doctorum

- 6.-9. století - misie Irů mimo Irsko (*peregrinatio pro Christo*)
- Irové „zachraňují civilizaci“ v bývalých římských západních provinciích:
 - upevňování křesťanství u lidu
 - zprostředkování antické (převážně latinské) literatury
- Beda Venerabilis (*Historia ecclesiastica* III, 27): „Mnoho šlechticů z anglického národa i nešlechticů tam rovněž vyrazilo opouštějíce svůj rodný ostrov buď kvůli přitažlivosti svatého učení, nebo kvůli odříkavému životu. A někteří z nich se opravdu brzy plně zasvětili klášternímu životu, jiné těšilo spíše věnovat se studiu a obcházet celý jednoho mistra po druhém. Irové je všechny ochotně přijímali a den za dnem jim hleděli opatřovat jídlo, za které nemuseli platit, a knihy pro jejich studia, a výuku, to vše zdarma.“
- Heiric z Auxerre (*Miracula sancti Germani*, 9. století): „Téměř celé Irsko, nedbajíc moře, stěhuje se na naše pobřeží se stády filozofů!“
- konec iroskotské dominance s invazemi vikingů - 793 (vyplenění Lindisfarne) - 980 (králové z Tary poráží dublinské vikiny)

Inkluze irského pohanství?

- 1) monasticismus - tonsura, bílý hábit, voluntarismus (Pelagius), panteismus (Jan Scotus Eriugena), "zelené mučednictví"
- 2) instituce filidů – záznamy mytologické literatury (9.-14. století: *Lébor Gabála Érenn*, *Táin Bó Cúailnge*, *Dindsenchas*)
- 3) lokální pohanské rituály:
 - „Všichni obyvatelé té země se shromáždí na jednom místě, doprostřed přivedou bílé hovado, s nímž [inaugurovaný král] před zraky všech zvířecky obcuje a ukazuje, že je také zvíř... Pak hovado zabijí, rozbourají, uvaří a v téže vodě přichystají koupel pro krále. Ten si do ní sedne, přinesou mu maso a on spolu se svými lidmi kolem žere. Z vývaru, ve kterém se koupe, pije, ne z nějaké nádoby nebo z ruky, ale přímo srká kolem sebe. Tento obřad neřád potvrdí jeho panovnickou moc.“ (Gerald z Walesu, 12. století, *Dějiny a místopis Irska*)
- 4) abstraktní „proplétané“ umění

